

Professionellas uppfattningar om våldsutsatta män i heterosexuella relationer

Av: Marcus Ristorp och Martin Latvala

LUNDS UNIVERSITET

Socialhögskolan

Kandidatuppsats (SOPA63)

Ht-2013

Handledare: Yvonne Johansson

Examinator: Carina Tigervall

Abstract

The purpose of this study was to explore the professional and subjective thoughts and attitudes of professionals who are assigned to meet both men and women who suffer intimate partner violence (IPV) in a heterosexual relationship. The study focuses on men who are victims of IPV, and the professions that are interviewed range from police, social service, victims support and staff nurse. The study was conducted through a semi structured interview form with an inductive approach. The coding of the material was inspired by grounded theory and then further analysed by Berger and Luckmann's social constructive approach and R.W. Connell's concept of hegemonic masculinity.

The professionals' thoughts of men who are victims of IPV are that the general conception on how men should act in case of IPV, can be a problem for men. The conception of masculinity can be a factor in how men view themselves as victims of IPV which can cause men not to seek help when help is needed.

Keywords: IPV, professional, domestic violence, abused men, gender

Innehållsförteckning

1. Problemformulering	5
2. Syfte och frågeställning:	7
3. Bakgrund	7
3.1 Definition av begrepp	7
3.2 Definition av våld i nära relationer	7
3.3 Yrkesgruppernas uppdragsbeskrivning i relation till den våldsutsatte.....	8
3.3.1 Sjuksköterskan	8
3.3.2 Socialtjänsten.....	8
3.3.3 Polisen.....	8
3.3.4 Brottsofferjouren	8
4. Metod	9
4.1 Arbetsfördelning	9
4.2 Val av metod och metodens förtjänster	9
4.3 Metodens begränsningar	9
4.4 Metodens tillförlitlighet	10
4.5 Urval	10
4.5.1 Val av professioner.....	10
4.5.2 Tillvägagångssätt för att hitta respondenter	11
4.5.3 Kontakt med respondenter.....	11
4.5.4 Vårt tillvägagångssätt vid intervjuer	12
4.6 Analysmetod - Grundad teori	12
4.6.1 Mättnad	13
4.6.2 Kodning	13
4.6.3 Indikatorer	13
4.6.4 Teoretiska koder	14
5. Etiska överväganden	14
5.1 Etisk avgränsning.....	14
6. Tidigare forskning	15
6.1 Våld i nära relation.....	15
6.2. En politiskt laddad debatt	16
6.3 Kvinnors våld mot män	17
7. Teoretiska utgångspunkter	18
7.1 Kunskapssociologi	18

7.1.1 Internaliseringen av verkligheten	19
7.1.2 Externalisering av verkligheten.....	19
7.1.3 Primär socialisation.....	19
7.1.4 Sekundär socialisation	20
7.1.5 Institution.....	20
7.2 Hegemonisk maskulinitet.....	21
7.2.1 Hegemonisk könshierarki och hälsa	22
7.3 Det ideala offret.....	22
8. Analys och Resultat	23
8.1 Presentation av intervjupersoner	23
8.2 Män som det starkare könet.....	24
8.3 Hur vi talar om det, blir vår verklighet.....	26
8.4 Legitimitet som utsatt.....	29
8.5 Accepterat offerskap.....	29
8.6 Att förändra synsätt.....	30
8.7 Stigmatisering som stoppkloss.....	31
9. Avslutande diskussion.....	32
10. Förslag till vidare forskning.....	33
11. Referenser:	34
12. Bilagor	39
12.1 Bilaga 1: Intervjuguide	39
12.2 Bilaga 2: Informationsbrev.....	41

1. Problemformulering

Mäns våld mot kvinnor i nära relationer är ett samhällsproblem. Våldet kan yttra sig i flera olika former som sträcker sig från fysiskt våld i form av knuffar, slag, sparkar och sexuellt våld, till psykiskt våld i form av kränkningar, ekonomisk kontroll och stalking (Socialstyrelsen, 2014). Våldet har uppmärksammats i den samhälleliga debatten varpå mångtalet åtgärder har vidtagits. En milstolpe i detta arbete är Kvinnofridspropositionen (prop. 1997/98:55) som innebar att den svenska regeringen satsade 41 miljoner kronor år 1998 för att förebygga mäns våld mot kvinnor och hjälpa de utsatta. Detta utgjorde en start för ett samhällsarbete som breddade sig över flertalet samhällssektorer. Även lagstiftning påverkades och medförde att lagar tillkom, exempelvis grov kvinnofridskränkning, samt att socialnämndens ansvar framhävs tydligt i socialtjänstlagen att utsatta kvinnor skall bistås (BRÅ, 2011).

Brottsförebyggande Rådet (2011) presenterar årlig statistik från NTU (BRÅ:s Nationella trygghetsundersökning som mäter utsatthet för olika typer av brott) som innefattar både fysiskt och psykiskt våld. Denna forskning visar att kvinnors utsatthet är ungefär tre gånger så stor som männens. Studier visar också att mäns våld mot kvinnor oftare är grövre och mer upprepat, samt att kvinnor lider fler allvarliga konsekvenser, exempelvis grov kvinnofridskränkning (BRÅ, 2009).

Annan forskning visar att män lika ofta blir utsatta för våld i nära relationer (BRÅ, 2009). Exempelvis presenterar en undersökning från 2013 utförd av Sahlgrenska akademien som innefattar 1400 svenskars enkätsvar som berör olika typer av våld i nära relationer, att män utsätts för våld i lika stor utsträckning som kvinnor. Dock så riskerar medias presentation att vilseleda läsarna om våldets sanna karaktär, vilket är att kvinnor i större utsträckning utsätts för den typen av våld som leder till svårare konsekvenser än vad det gör för män (Svahn, 2013), samt att 64% av de män som rapporterar utsatthet för fysiskt våld också rapporterat att de använder fysiskt våld mot sin partner (Pettersson, 2013).

Kvinnors våld mot män i nära relationer kan av flera anledningar ses som ett mindre samhällsproblem då de är en minoritetsgrupp i förhållande till mäns våld mot kvinnor i nära relation. Men likväl är våldet ett problem för de män som utsätts. Om våra samhällsorgan inte

kan bemöta denna minoritet på ett respektfullt sätt (Brandt, 2009) kan problemet ses som ett socialt problem.

En av Brottsförebyggande rådets (2010) undersökningar som utfördes via intervjuer och fokusgrupper med brottsoffer visar att män har känt sig diskriminerade av polis och socialtjänst. Samma rapport rekommenderar att polis och socialtjänst motarbetar stereotypa föreställningar kring brottsofferskap och genus. Enligt traditionella könsstereotyper kan det maskulina genuset förstås som starkt och osårbart (Gothlin, 1999, Connell, 2008) i förhållande till det feminina genuset. Detta kan skapa förväntningar på män som kan göra att de hellre väljer att inte se sig som utsatta och väljer att inte be om hjälp även om behovet och tillgängligheten finns där (Nobis och Sandén, 2008). Föreställningar kring manliga könsstereotyper präglar vårt samhälle och det kan tänkas att dessa även påverkar professionella som möter utsatta män i sitt yrkesutövande.

Vår undersökning fokuserar på heterosexuella män som utsatts för våld i nära relationer, vilket är ett område som vi funnit som relativt outforskat i förhållande till forskning kring utsatta kvinnor. Detta kan grunda sig i att kvinnor i långt större antal utstår allvarligare konsekvenser av våldet än vad män gör.

I en amerikansk artikel som belyser kvinnors våld mot män argumenterar artikelförfattarna att även om kvinnor blir utsatta för våld i nära relationer, behöver forskning kring relationsvåld sträcka sig längre än att fokusera på vilket kön som oftast blir utsatt för denna typ av våld. De menar att även män får utstå allvarliga fysiska och psykiska konsekvenser av våldet (Hines och Douglas, 2009).

I egenskap av framtida socialarbetare är möjligheten stor att vi kommer i kontakt med våldsutsatta i många olika former, exempelvis i form av att vara stöd för våldsutsatta inom socialtjänsten. En studie har visat att socialarbetares personliga värderingar kan påverka deras arbete i förhållande till uppdragets policy (Arnd-Caddigan, 2012) vilket också kan påverka professionellas bemötande av utsatta män. Vi anser att socionomer som yrkesgrupp bör ha en nyanserad förståelse för individers utsatthet i förhållande till samhällskontexten. Vidare så kommer socionomer i kontakt med representanter från andra yrkesgrupper som har till uppdrag att möta våldsutsatta och därför anser vi det vara relevant att undersöka uppfattningar även hos dessa yrkesgrupper.

2. Syfte och frågeställning:

Syftet med denna studie är att utifrån ett kunskapssociologiskt perspektiv och konceptet hegemonisk maskulinitet undersöka hur professionella inom socialtjänst, brottsofferjour, polis samt sjukvård uppfattar kvinnors våld mot män i heterosexuella relationer.

- Vilka uppfattningar har professionella inom socialtjänst, sjukvård, brottsofferjour, polis om kvinnors våld mot män?
- Hur kan de professionellas uppfattningar förstås i relation till konceptet hegemonisk maskulinitet?
- Hur kan de professionellas uppfattningar förstås i relation till Berger och Luckmanns kunskapssociologiska perspektiv?

3. Bakgrund

Detta kapitel innehåller ett antal definitioner som vi anser vara bra för läsaren att känna till under fortsatt läsning.

3.1 Definition av begrepp

Könsroll - är ett föråldrat begrepp och idag används istället genus för att förklara hur maskulinitet och feminitet påverkar samhällets individer (Hirdman, 2003). Men när vi intervjuade våra respondenter så använde vi begreppet könsroll då vi anser att begreppet fungerar bra som ett allmänt vedertaget uttryck för hur de förväntade könsskillnaderna mellan män och kvinnor kan ses ut; exempelvis skillnader i beteende, normer, värderingar och förväntningar på de olika könen.

3.2 Definition av våld i nära relationer

När vi pratar om våld i nära relation, så innebär en nära relation att våldet sker i privat miljö mellan människor som har känslomässiga band till varandra.

Vi väljer att definiera relationsvåld efter Socialstyrelsens (2014) definition. Fysiskt våld så som knuffar, bli fasthållen, bli dragen i håret, slagen eller sparkad. Sexuellt våld så som våldtäkt eller andra påtvingade sexuella handlingar och alternativt sexuella handlingar som partnern inte vågar säga nej till. Psykiskt våld som inbegriper kränkningar av person, direkta eller indirekta hot mot person, persons barn eller husdjur. Social utsatthet som innebär

frihetskränkningar som isolering vilket yttrar sig i att bli hindrad från att träffa släkt och vänner eller att delta i sociala aktiviteter. Materiell och ekonomisk utsatthets yttrar sig genom att den utsattes personliga tillhörigheter slås sönder eller avsiktligt förstörs eller att partnern förmås skriva på avtal som ger negativa konsekvenser för denne. Även vanvård och försummelse av partner i medicinsk beroendesituation räknas in.

3.3 Yrkesgruppernas uppdragsbeskrivning i relation till den våldsutsatte

3.3.1 Sjuksköterskan

International Council of Nurses (ICN) (2007) är en federation som täcker 130 länder och är tänkt att förena sjuksköterskor och skapa en gemensam policy kring global och regional hälsa. De menar att sjuksköterskan på lämpligt sätt ska skydda enskilda individer om deras hälsa hotas av någon annan persons handlande.

3.3.2 Socialtjänsten

Socialtjänsten har till uppdrag att stödja våldsoffer. Enligt Socialstyrelsen (2014) måste personal i socialtjänsten ha kunskap och förmåga att se tecken på våld i nära relation.

3.3.3 Polisen

Enligt Polislag (1984:387) så skall polisen utreda brott. Trakasserier och misshandel är olagliga och faller därför inom polisens domän. Polisen utför inte ett kurativt arbete men nätverkar med de instanser som gör detta. Polisen i Sverige har fokus på relationsvåld och lägger resurser specifikt på detta.

3.3.4 Brottsofferjouren

“Brottsofferjourens ändamål är att erbjuda och ge medmänskligt stöd, information och praktisk vägledning till brottsutsatta, vittnen och anhöriga” (Brottsofferjourens Riksförbund, 2013) vilket innefattar de som har blivit utsatta för relationsvåld.

4. Metod

4.1 Arbetsfördelning

Arbetsfördelningen har varit relativt jämn mellan oss uppsatsförfattare. Vi har spenderat majoriteten av vår arbetstid i socialhögskolans datorsal. Det enda tillfällena som vi har arbetat separerat är under transkriberingen då vi inte kunde nyttja skolans datorer då de saknade de ljudprogram vi använde oss av. Vi planerade att göra varannan transkribering direkt efter intervju tillfället. I slutändan transkriberade M. Latvala två transkriberingar fler än M. Ristorp. I analysen hade vi separata huvudansvar för olika rubriker, men vi har sedan hjälpts åt att redigera och bearbeta texten.

4.2 Val av metod och metodens förtjänster

Vårt syfte är att via intervjuer utforska professionellas subjektiva uppfattningar kring ämnet kvinnors våld mot män i nära relationer. Vi har funnit ämnet som ett relativt outforskat område, vilket bäst nås via kvalitativ metod (May, 2001). Enligt Bryman (2011) lämpar sig också kvalitativ metod bäst i studier där vårt syfte är att tolka och förstå individers uppfattningar av deras sociala verklighet i relation till kvinnors våld mot män.

För insamlande av data valde vi att utföra semistrukturerade intervjuer. Via en intervjuguide (se bilaga 1) har vi belyst specifika teman som berör vårt ämne. Förtjänsten med semistrukturerade intervjuer är att metoden möjliggör att vid sidan av våra frågor ge utrymme för forskaren och respondenten att diskutera nya teman och perspektiv. Dessa anser vi stärka arbetet då vi utforskar ett relativt nytt forskningsområde där nya teman och perspektiv har uppenbarats sig (Aspers, 2007:143, Bryman, 2011:206,415, May, 2001:150).

4.3 Metodens begränsningar

Kvalitativa undersökningar är svåra att återskapa. Förutom forskares individuella förmågor att föra en intervjudialog med jämförbar standard, spelar även deras fysiska attribut in, så som kön och ålder (Bryman, 2011:368).

Det finns en majoritet av kvalitativa forskare som anser att teori skall skapas ur data (Bryman, 2011:347). Det kan därför argumenteras att det därför är begränsande att innan intervjuerna använda sig av redan definierade begrepp, då man stryker möjligheten att upptäcka nya teman i datan samtidigt som det finns en risk för att begreppen blir för vaga för

att vara till någon nytta. Det blir därför en balansgång mellan att låta sig vägledas av begrepp och att inte bli alltför styrd och inrutad i sin undersökning (ibid. sid. 348-349).

En annan nackdel med intervjuemetoden är att de frågor som genereras innan intervjun kan vara grundad i forskarens egen världsbild och förväntningar på hur respondenterna bör svara. Det blir därför svårt att låta materialet tala för sig självt då det blivit vinklat från början (Asper, 2007:134).

De semistrukturerade intervjuerna vi har utfört är mellanmännsliga, vilket betyder att vi inte endast har observerat våra respondenter utan också interagerat med dem. Detta kan ha påverkat respondenterna i hur de har betett sig eller svarat på våra frågor (Asper, 2007), exempelvis i vår egenskap av att vara män i förhållande till våra respondenters kön. Vidare så kan det vara ett problem med att använda intervju som metod då människor inte alltid handlar på samma sätt som de säger att de gör (Eriksson-Zetterquist och Ahrne, 2011). Därför har vi inte använt oss av materialet som fakta, men istället som utsagor som behöver tolkas.

4.4 Metodens tillförlitlighet

Vi har strävat mot att säkerställa en intern validitet via att ha kontinuerligt kommunikation mellan oss uppsatsförfattare kring begrepp och tolkningar av teorier. Vi har strävat mot att skapa konsensus i de yttringar och begrepp som har grundat vår analys och behandling av vårt material (Bryman, 2011).

4.5 Urval

För denna studie har vi valt att använda oss av kvalitativ metod med strategiskt urval. Detta gör att vårt resultat därför inte på något sätt anses representativt för vår urvalsgrupp. Vår avsikt har varit att försöka få en så stor variation som möjligt kring berörda yrkesgruppers upplevelser kring vårt valda fenomen. Vid alla intervjutillfällen deltog vi båda uppsatsförfattare, vilket vi upplevde vara till stor fördel, då vi dels kunde stötta varandra med följdfrågor och fylla i där situationen krävde det (Trost, 2010).

4.5.1 Val av professioner

Vi baserar vårt urval på tidigare forskning i ämnet (BRÅ, 2009) och nyhetsartiklar (Brandt, 2011) vilket har intresserat oss för att i så stor utsträckning som möjligt fånga in en generell bild om hur en utsatt man kan förväntas att bli bemött inom efter att ha blivit utsatt för relationsvåld i en heterosexuell relation.

Vi valde sex olika yrkesgrupper som har till uppdrag att på olika sätt stödja personer som blivit utsatta för partnervåld; polis, jurist, domare, sjukvård, brottsofferjour och socialtjänst. Vi fick endast tag i respondenter från fyra av dessa; polis, sjukvård, brottsofferjour och socialtjänst.

Det breda urvalet beror på att vi inte är intresserade av en specifik grupps uppfattningar kring ämnet då röster har höjts kring att utsatta män har upplevt sig nonchalerade av flertalet professioner som har till uppdrag att möta utsatta människor oavsett deras kön (Brandt, 2011). Vi är inte intresserade av professionerna i sig, vi är intresserade av de professionellas uppfattningar som jobbar inom yrkesgrupper som har till uppdrag att möta utsatta människor.

Våra kriterier när det gäller val av respondenter var att de antingen jobbar med våldsutsatta i kurerande/stödjande syfte, eller har ansvar för anmälan/utredning. Detta för att det är inom den här typen av instanser som män har känt sig osynliggjorda (Brandt, 2011) och därför har vi funnit det relevant att undersöka hur representanter för dessa kan förhålla sig till vår frågeställning.

4.5.2 Tillvägagångssätt för att hitta respondenter

Vi har haft som intention att intervjua två personer ur varje organisation. Vi har dock stött på hinder i vår uppsökning av intervjupersoner på grund av tidsbrist hos våra tilltänkta respondenter. Vi har intervjuat två socionomer, två poliser, tre sjuksköterskor och en person ur brottsofferjouren. Sammanlagt har vi genomfört åtta intervjuer vilket var det som var möjligt tidsmässigt inom ramen för studien.

4.5.3 Kontakt med respondenter

Efter att vi identifierat de yrkesgrupper vi ämnade vända oss till, tog vi kontakt med dessa via mail och telefon. Vi hittade mailadresser och telefonnummer på hemsidor för respektive myndighet eller organisation. Vi har också blivit refererade till respondenter genom deras kollegor inom samma organisation i två fall. Sex av våra respondenter fick vårt informationsbrev (se bilaga 2) via email innan intervjutillfället och två fick läsa det på plats innan intervjun påbörjades. Vi har haft i åtanke att ledande personer i de organisationer och myndigheter vi har kommit i kontakt med kan ha påverkat urvalet av respondenter för att framställa verksamheten i så positiv bild som möjligt (Bryman, 2011), då urvalet enbart kräver att man jobbar med våldsutsatta i nära relationer. Vi har dock inte upplevt att någon sådan påverkan skall ha skett.

4.5.4 Vårt tillvägagångssätt vid intervjuer

Våra intervjuer har spelats in med hjälp av diktafon, vilket praktiskt taget är obligatoriskt (Bryman, 2011). Inspelningen av intervjuerna har minimerat risken att viktig information skulle kunna ha gått förlorad samt att vi i större mån har undvikit att misstolka respondenternas utsagor (ibid.). Vi har fört anteckningar under intervjuens gång, detta för att anteckna intryck som bandspelaren inte kan fånga upp och för att lättare strukturera upp följdfrågor (Eriksson-Zetterquist och Ahrne, 2011:52).

Transkriberingen har utförts så snart som möjligt efter utförandet av de enskilda intervjuerna. Detta för att momentet är mycket tidskrävande (Bryman 2011:429) vilket måste tas i relation till vår begränsade tid för uppsatsarbete och för att med närminnet kunna fylla i eventuella tekniska missöden i uppsamlandet av materialet (Eriksson-Zetterquist och Ahrne, 2011:54).

4.6 Analyismetod - Grundad teori

När vi var klara med transkriberingen av våra intervjuer, inspirerades vi av grundad teori. Grundad teori beskrivs av Bryman (2011:513) som att ha blivit den absolut vanligaste analysmetoden av kvalitativa data. Med hjälp av grundad teori har vi undersökt sociala skeenden snarare än en begränsad målgrupp. Målgruppen blir alltså relevant utifrån handlingar och sociala processer (Guvå och Hylander, 2003). Grundad teori har vi ansett funktionellt då vi med en relativt bred målgrupp av respondenter har försökt fånga generella sociala processer inom det studerade området.

Många andra forskare säger sig ha blivit inspirerade av grundad teori när de själva har kategoriserat sitt material utan att ha haft en ansats att skapa ny teori (ibid.). På samma sätt har vi inte varit intresserade av att grunda ny teori då vi istället har använt oss av utvalda delar från denna metod. Guvå och Hylander (2003) beskriver att det är bättre att strukturera behandling och analys av data då detta gör det lättare att beskriva och analysera den data som vi har samlat in från våra respondenter.

Metoden ses i huvudsak som induktiv då metodens syfte är att skapa nya teorier. Ansatsen innehåller också deduktiva element då nya idéer och antaganden som genereras utifrån datan kontinuerligt prövas mot empirin. Slutsatser i analysen dras alltså specifikt utifrån hypoteser under databehandlingens gång (Bryman, 2011).

Kodning av materialet anses vara den viktigaste delen i processen och är till för att organisera data och skapa kategorier. Dessa kategorier ska vara teoretiskt relevanta för undersökningen,

men utgör också en öppenhet för nya tolkningar av det insamlade materialet.

Kategoriseringen sker i flera faser och kan inte ses som ett sätt att enbart organisera data; syftet är att fånga materialet fullt ut. I kodningsprocessen sker det kontinuerligt en jämförelse mellan data, och här hittar man likheter och olikheter som vidare styr fortsatt insamling av ny data.

Till sist söker metoden att finna en teoretisk mättnad då vidare kodning eller vidare insamling av ny data inte längre ger någon ny information. Eftersom tiden för vårt arbete inte räckte till för att nå en teoretisk mättnad hade vi valt oss av att använda vissa delar ur denna analysmetod. Vårt syfte var inte att skapa en ny teori, vi har använt metoden för att strukturera vår insamlade data. Våra resultat bygger på data organiserat utefter de begrepp som beskrivs nedan.

4.6.1 Mättnad

När man har gjort ett antal intervjuer och börjar uppleva att det inte går att få ut nya teman av att göra fler intervjuer av samma slag så har man uppnått en mättnad (Guvå och Hylander, 2003). Det är forskarens egna subjektiva uppfattning som styr vad som räknas som mättnad. Detta är en indikator på att det är dags att gå vidare. Man kan alltid komma tillbaka till datan om begrepp verkar ofullständiga. Vi påstår oss inte ha uppnått en mättnad då vi inte har haft tid till att utföra tillnärmelsevis ett så stort antal intervjuer som skulle krävas för detta.

4.6.2 Kodning

Kodningen är induktiv då man formulerar frågor till insamlad data. Dessa skapar kategorier som man kan se samband mellan vilket skapar begrepp och i sin tur utforskar relationerna mellan begreppen (Guvå och Hylander, 2003).

4.6.3 Indikatorer

Indikatorer är bitar av data som fångar forskarens intresse. Dessa kan vara abstrakta eller konkreta, men är de byggstenar från vilka man senare drar slutsatser av senare för att bygga begrepp och slutligen grunda teori. I början av en studie registreras nästan allt som indikatorer för att sedan smalna av under arbetets gång och fokusera till ett antal färre indikatorer (Guvå och Hylander, 2003). Vi har hittat både abstrakta och konkreta indikatorer som har skapat ingångar till att tolka vår undersökning. Dock har vi inte byggt teori eller begrepp med dessa utan nöjt oss med att ordna och analysera insamlad data med hjälp indikatorer och kodning.

4.6.4 Teoretiska koder

I grundad teori så skiljer man på substantiva koder som växer fram ur materialet och teoretiska koder som består av abstrakta termer och matriser samt grafiska figurer. Teoretiska koder kan komma utifrån i form av exempelvis teoretiska perspektiv, men växer fram genom att teorin kopplas samman med insamlad data, vilket är en process i sig själv (Guvå och Hylander 2003). Vi har använt oss av både teoretiska och substantiva koder. Vi har sett framträdande substantiva indikatorer genom att de till exempel har upprepat sig genom de olika intervjuerna. Vi har också utifrån våra teoretiska koder sett indikatorer på offerskap och manlig hegemoni som inte hade varit synliga om vi inte hade använt oss av dessa teoretiska verktyg.

5. Etiska överväganden

Enligt Vetenskapsrådets (2013) fyra huvudkrav på forskningsetiska principer har;

De berörda respondenterna vi har kommit i kontakt med har informerats kring studiens syfte och vilka villkor som gäller för deras medverkande. Informationen har getts ut innan intervjutillfällena för att ge respondenterna möjlighet att utvärdera sitt deltagande innan intervjuerna sker (Vetenskapsrådet, 2013).

De berörda respondenterna har ombetts att lämna samtycke till att bli intervjuade och de har informerats om att de närsomhelst under intervjuens gång kan avbryta sin medverkan utan negativa påföljder. (ibid.)

Respondenternas identiteter, geografiska tillhörigheter och positioner inom sina respektive verksamheter har avidentifierats. Insamlad information har gjorts otillgänglig för andra parter än de ansvariga för studien och informationen kommer vid studiens avslutning att förstöras (ibid.).

Den insamlade informationen kommer enbart användas till syfte för studien.

Respondenterna har tillfrågats om de önskar ta del av resultatet av forskningen via post eller e-mail (ibid.).

5.1 Etisk avgränsning

Vi har i denna studie valt att utesluta intervjuer med våldsutsatta män med hänsyn tagen till regeringens proposition 2007/08:44 "Regeringen menar att det inte är rimligt att förvänta sig

att studenter som genomgår utbildning på grundnivå [...] åläggas det ansvar som det innebär att bedriva verksamhet där människor medverkar och där det finns risk att skada dessa människor fysiskt, psykiskt eller integritetsmässigt” (ibid.). De respondenter som ingår i vårt urval anser vi inte vara sårbara i egenskap av att de är yrkesprofessionella.

6. Tidigare forskning

6.1 Våld i nära relation

Tina Mattsson (2011) skriver att mäns våld mot kvinnor introducerades i debatten under 1930-talet men att det fanns ett stort motstånd och ointresse. Brytgränsen kom under 80-talet där feministiska och strukturella tolkningar får genomslag och får praktisk verkan under 90-talet.

Under 1930-talet var tanken om mäns våld mot kvinnor att det tillhörde den privata sfären i form av en relation i hemmet. Detta omvärderade man till fördel för det feministiska strukturella perspektivet som visar på kvinnors underordning i förhållande till män (Mattsson, 2011). Brottsförebyggande rådet (2000) skriver att våld mot kvinnor är ett allvarligt problem och att majoriteten av förövarna är män och att våldet sker inomhus i det egna hemmet. Konsekvenserna för kvinnor som väljer att lämna mannen kan resultera i bland annat att dessa måste skaffa ny bostad, byta umgängeskrets och skaffa nytt jobb, vilket visar på att kvinnan har en understående position till mannen.

Sedan 80-talet har Sverige försökt åtgärda problemet genom skärpt lagstiftning. 1982 infördes det att misshandel på enskild plats faller under allmänt åtal, 1988 kompletterades bestämmelsen av grov misshandel till att “Våld som utövats under en längre tid mot fysiskt svagare närstående personer, däribland kvinnor, eller fall där våldet varit ett led i upprepade och allvarliga övergrepp, kan bedömas som grov misshandel.” (Brå, 2000:11). 1998 tillkom grov fridskränkning och specialfallet grov kvinnofridskränkning som innebar att flera mindre kränkningar kunde sammanställs bli till ett samlat grovt brott (Brå, 2000).

I takt med att samtalet kring mäns våld mot kvinnor vinner mark i den allmänna debatten så får det också bifall i kommuner som börjar utveckla stöd till våldsutsatta kvinnor. I samband med att socialtjänsten tar över ansvaret från ideella organisationer omformuleras begreppet

“mäns våld mot kvinnor” till det könsneutrala ”våld i nära relationer” och liknande uttryck (Mattsson, 2011).

Ryan Broll (2014) skriver utifrån en amerikansk statlig undersökning att kvinnors rädsla för att bli utsatta i allmänhet är större än mäns. Rädslan är oftast inte kopplad till det som är det statistiskt sett mest sannolika hotet, vilket är intimt våld i hemmet, utan är riktat mot främlingar på offentliga platser. Många feminisitiska forskare argumenterar att kvinnors rädsla för att bli utsatta för brott är kopplat till mäns fysiska, sexuella samt psykologiska misshandel av kvinnor (Broll, 2014).

Enligt Brottsförebyggande rådets statistik från 2012 polisanmäldes 12 903 fall där kvinnan var i en nära relation med förövaren. Dessutom anmäldes 2 470 fall av grov kvinnofridskränkning. En stor andel våldsutsatta anmäler dock aldrig de övergrepp som de utsatts för i den nära relationen, vilket innebär att mörkertalet är stort. Omkring 80 procent av våldet mot kvinnor i nära relationer uppskattas aldrig komma till polisens kännedom.

6.2. En politiskt laddad debatt

Dragiewicz och DeKeseredy (2012) tar upp att i en statlig Kanadensisk studie: Canada's 1999 General Social Survey on Victimization, visar på att 8% av 14269 kvinnor jämfört med 7% av 11607 män hade blivit utsatta för våld av nuvarande eller före detta partner och att detta gav upphov till en stor kontrovers inom jämställdhetsdebatten i Kanada. Journalister och organisationer som anses antifeministiska använde statistiken för att visa på en gömd målgrupp av epidemisk storlek som enligt dem på grund av fördomar mot män som våldsutövare inte hade fått utrymme att ses som utsatta. Man använde detta för att försöka avslöja feministisk forskning som riktad och i avsaknad av objektivitet. Dock misslyckades man att med att visa på den skillnad i konsekvens som finns i mäns våld mot kvinnor eller i vilken kontext som våldet förekom (Dragiewicz och DeKeseredy, 2012). En könsneutral definition av mäns våld mot kvinnor riskerar enligt Dragiewicz och DeKeseredy (2012) att bidra till att dölja det som särskiljer kvinnors och mäns utsatthet, vilket betyder att man förlorar perspektivet på det systematiska kontrollerande våldet som kvinnor utsätts för. Kritiken mot könsneutrala definitioner av våld går till stor del ut på att förståelsen av komplexiteten av våldet kommer att gå förlorad. Bograd (1988) skriver att många sociologer inte är antifeministiska men är könsneutrala. De ser våld som ett problem som tillhör båda

könen och därför blir det intima våldet bara en faktor av många vilket osynliggör mäns överordnad i könshierarkin.

Vidare tar Mattsson (2011) upp att verksamheter som behandlar våld i nära relationer utan en inriktning på kön kan ha stora fördelar då man kan ha större möjligheter att behandla hela familjesystemet. Detta belyser dock en annan aspekt än att använda sig av könsneutral definition av våld, då det ena handlar om diskurs och det andra om behandling.

Bograd (1988) skriver i sin studie av mäns våld mot kvinnor (wife abuse) att det feministiska perspektivet är viktigt för att det inte undersöker varför den individuella mannen slår utan varför män som grupp slår kvinnor och vilken funktion det har i dagens samhälle. Bograd (1988) beskriver fyra gemensamma nämnare för feministisk forskning om mäns våld mot kvinnor: konstruktionen av genus och makt, analysen av familjen som en historisk social institution, vikten av att förstå och validera kvinnors upplevelser samt att öka antalet kvinnor som forskar.

6.3 Kvinnors våld mot män

Hines och Douglas (2009) beskriver i sin artikel som publicerades i tidsskriften *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma* att kvinnors våld mot män i nära relationer har uppmärksammats sen forskning kring relationsvåld först påbörjades under 1970-talet i USA. Trots att forskning i snart fyra decennium har visat att män också blir utsatta för våld i nära relationer, så har fenomenet generellt sett fått lite uppmärksamhet i både skollitteratur och populärmedia. Hines och Douglas presenterar vidare statistisk forskning som visar att våld mot kvinnor och barn har minskat de senaste 30 åren, men det icke-dödliga relationsvåldet riktat mot män har hållit sig stadigt under denna tid (ibid.).

Brottsförebyggande Rådet gjorde Sveriges första officiella undersökning år 2009 som innehöll ämnet kvinnors våld mot män. Ämnet är med andra ord fortfarande ett färskt tillägg i ämnet våld i nära relationer. Det dominerande perspektivet inom våld i nära relationer har varit fokuserat på mäns våld mot kvinnor (BRÅ, 2009). Enligt polisens brottsstatistik är det 90% kvinnor som anmäler män för våld i intima förhållanden jämfört med motsvarande 10% män som anmäler kvinnor.

Pasi Malmi (2009) nämner i sin avhandling från Lapplands universitet en studie gjord i Finland som utfördes av det regeringsstyrda institutet Optula. Denna studie visade att 2.4%

av kvinnor och 1.8% av män är rädda för våld i nära heterosexuell relation. Det vill säga att ungefär 60% av de som är rädda, är kvinnor. Han menar att resultaten är viktiga, då rädsla för våld i nära relationer är förhållandevis väldigt liten, och att nästan hälften av de som känner rädsla är män. Han menar att resultaten står i skarp kontrast till rådande diskurs som säger att partnervåld är väldigt vanligt och att partnervåld nästintill är synonymt med mäns våld mot kvinnor. Detta relaterar han sedan till en metaanalys över statistisk data från Finland gällande våld i nära relationer. Han kommenterar att även om procentantalet över kvinnliga offer varierar från 6% till 92%, menar han att datan ger stöd till idén att ungefär 60% av de som är rädda för våld av sin partner är kvinnor.

En amerikansk studie som fokuserade på att via internet söka efter specifik hjälp för utsatta män i olika delar av Asien, Nya Zealand och övriga världen, beskrev att män är i mindre mån benägna att söka hjälp för fysiska och psykiska problem i jämförelse med kvinnor. Detta på grund av kulturella normer som finns kring maskulinitet i samhället. Ett exempel på hur kultur påverkar detta, är att enligt kinesisk kultur så förlorar man ansikte av att ha konflikter inom förhållanden. Detta leder till ökat motstånd till att söka hjälp från utomstående. Att män kan vara offer för våld i intima relationer är inte accepterat vilket kan skapa problem för män när de söker hjälp. Män som söker hjälp för våld i en nära relation möts ofta av öppen misstro och diskrimineras på grund av att de inte anses kunna bli misshandlade och kan i värsta fall bli anklagade att vara förövare i dessa situationer (Cheung, Leung och Tsui, 2009).

7. Teoretiska utgångspunkter

I detta kapitel presenterar vi övergripande de teorier vi valt att använda oss av för att analysera insamlat material.

7.1 Kunskapssociologi

Det socialkonstruktionistiska perspektivets grundtankar återfinns hos Berger och Luckmann (1998). De beskriver att kunskap återskapas och vidmakthålles via mänskliga interaktioner i förhållande till det samhälle som individen befinner sig i. Barn föds och socialiseras in i regelsystem (institutioner) som antas vara "sanna" bilder av hur verkligheten ser ut. När individerna vidare interagerar och relaterar med andra människor vars uppfattningar om verkligheten liknar varandra, stärks denna verklighet och kunskapen refereras som ett "sunt förnuft", eller som författarna refererar detta, objektiva strukturer (ibid.).

Eftersom uppfattningar kring objektiva strukturer tenderar att genomsyra större delen av en befolkning, stärks den gemensamma symbol- och föreställningsvärlden ytterligare via det som författarna formulerar som mänskliga tolkningar, legitimering och institutionalisering av kunskap och social realitet. Denna kunskap och sociala realitet internaliseras och externaliseras av samhällets individer som vidmakthåller dessa kunskaper och sociala realiteter. Detta görs genom alla de mänskliga interaktioner individer vardagligen utövar, oberoende i vilken kontext de befinner sig inom (ibid.).

7.1.1 Internaliseringen av verkligheten

Språket har en stor betydelse i mänskliga (sociala) interaktioner. Det är via språkbruket som sker människor emellan som individer skapar en verklighet. Via typifieringsscheman som ändrar sig beroende på vilken situation dessa individer befinner sig i. Exempelvis i mötet med en person som individen ser som auktoritär men sedan ändrar uppfattning om denne efter interaktion ansikte mot ansikte, skapar individen normer och beteenden därefter. Individer blir alltså en del av samhället genom att förstå och relatera till sina medmänniskor.

Internaliseringen kan då förstås som individers tolkningar av objektiva händelser som denne mentalt normaliserar hos sig självt (ibid.).

7.1.2 Externalisering av verkligheten

Relaterat till internalisering av verklighet, kan vi i motsats se externalisering av verklighet som ett agerande efter individers subjektiva uppfattningar av verkligheten. Individer upprepar de handlingar som dessa ser som accepterade enligt tidigare internalisering. När individerna externaliserar verkligheten i sociala interaktioner med andra individer och bemöts med konsensus, skapas det mönster som senare blir till vanor och normer (ibid.).

7.1.3 Primär socialisation

Primär socialisation beskrivs som att människan som individ föds likt ett tomt blad där föräldrarnas externalisering av verkligheten blir den huvudsakliga. Individen är redo för att internalisera och externalisera de intryck denne påverkas av under hela sin livstid. För att bli en accepterad medlem i samhället tar individen över den värld där andra redan lever i. Detta innebär att socialisationsprocessen överför hur den objektiva sanningen ser ut till individen med inburna regelsystem som innefattar normer, värderingar, beteendemönster. Vad som avgör om individen är accepterad eller ej bestäms inte av de objektiva sanningarna, men av föräldrarnas normaliserande regelsystem (ibid.).

7.1.4 Sekundär socialisation

I den sekundära socialisationen skapas särskilda kunskaper och färdigheter utifrån de roller som individen förväntas spela. För att passa in i samhället och anpassa sitt kunskapsförråd till samhällets förväntningar, tränas individens färdigheter utifrån dennes primära socialisation. Individen möter här problem när den primära socialisationen inte alltid stämmer överens med den sekundära, vilket blir ett hot mot individens subjektiva verklighet som hittills har uppfattats som den enda sanna verkligheten. Internaliseringen sker på ett mer obemärkt sätt där den signifikanta andra (vanligtvis föräldrarna) byts ut mot den generaliserande andra (sociala utbyten med andra individer än föräldrarna) (ibid.).

7.1.5 Institution

Människan har en förmåga att utveckla vanor för att slippa lägga kraft på att ta nya beslut för sina handlingar i en vardag. Vanor innebär att man inordnar sig efter ett system. Vissa verktyg använder man bara till vissa saker och man brukar göra frukost på liknande sätt varje morgon utefter vana. På samma sätt indelar vi vår verklighet i olika yrkesgrupper som har förväntas göra specifika arbeten och bete sig på ett specifikt sätt. Dessa indelningar kallas institutioner och finns på alla nivåer av samhället. Man kan säga att samhället är uppbyggt efter institutioner. Institutioner är alltid gemensamma och tillgängliga för alla som ingår i de sociala grupper de styr. Det går inte att förstå en institution om man inte har tillgång till dess historia på grund av att den bygger på vanor som skapats. På detta sätt skapar institutioner gemensamma tillvägagångsätt och perspektiv. Institutioner har också inbyggda sociala sanktioner mot dem som bryter mot institutionen vilket betyder att den utövar social kontroll över de individer som påverkas av den. Nya generationer av individer blir insocialiserade i institutionen och på så sätt fortsätter den reproduceras. Den nya generationen kan inte se kopplingen till den specifika funktionen som en viss institution har på grund av att dom inte var med vid skapandet av institutionen, och för dem så är det fortfarande hörsägen. Den sociala kontrollen genom negativa sanktioner hjälper till att hålla de nyinsocialiserade innanför ramarna av institutionen (ibid.).

Detta perspektiv har hjälpt oss att förklara hur de professionella ser på de strukturer som finns runt heterosexuella män som blir våldsutsatta av sin partner.

7.2 Hegemonisk maskulinitet

Konceptet hegemonisk maskulinitet kan förstås som beskrivningen av hur genus garanterar mäns dominant position i samhället och kvinnors underordnade position i samhället.

Hegemonisk maskulinitet förstås som att makt kan upprätthållas genom kultur och institutioner utan att behöva bruka våld. Dessa genusrelationer ses som historiska, och genushierarkier är öppna för förändring. Genom hegemonisk kamp kan äldre former av maskulinitet ersättas av nya.

Konceptet hegemonisk maskulinitet beskriver hur manliga könsroller formas efter rådande kulturella inflytanden för att behålla den manliga överordningen. Beroende på vilken kontext vi befinner oss i ser förändringen annorlunda ut. Exempelvis kan detta tolkas i hur manliga rock- och filmstjärnors egenskaper inspirerar förändring av kulturella normer inom popkultur. För att dessa ska legitimeras, förändras även hegemonin.

Det var inte enbart kvinnor som diskriminerades och sågs som underordnade enligt denna tolkningsram. Även "avvikande" former av maskulinitet, exempelvis homosexuella män och andra män och pojkar med "tveksamma" maskuliniteter, diskriminerades i samhället av den dominerande heteronormativa formen av maskulinitet.

Viktigt i förståelsen för hegemonisk maskulinitet är att definierade egenskaper hos den dominerande formen av maskulinitet inte statistiskt sett hör till det mest förekommande bland män, det vill säga att det är en minoritet av män som faktiskt uppfyller dess krav. Vad som legitimerar den hegemoniska maskuliniteten är idealiserandet och eftersträvandet av det som kännetecknar denna dominans. Exempelvis hur pojkar och män kan se positivt och inspirerande på Arnold Schwarzenegger utan att nödvändigtvis uppnå några av hans egenskaper. Vidare så är begreppet abstrakt, inte deskriptivt och utgår ifrån ett strikt patriarkalt perspektiv (Connell och Messerschmidt, 2005).

Kritik har förts mot konceptet och vi är medvetna om konceptets begränsningar. Nedan följer delar av Connells och Messerschmidts (2005) omformuleringar av konceptet i förhållande till förd kritik och relevans för vårt arbete.

7.2.1 Hegemonisk könshierarki och hälsa

Könshierarki ur ett hegemoniskt maskulint perspektiv förklarar på senare tid inte enbart hur män håller en dominerande roll över kvinnor, men också hur båda grupper påverkar varandra. Forskning har visat hur icke-hegemoniska maskuliniteter har överlevt över tid och idag kan ses som en del av det normativa. Exempelvis hur tidigare stigmatiserad sexualitet och fysiskt handikapp idag är i större utsträckning socialt accepterat, men även hur subkulturer som hip-hop som mestadels bestod av mörkhyade, idag är mainstream (som idag också har adapterats av den vita befolkningen) (Connell och Messerschmidt, 2005).

Denna nya inriktning inom könshierarki söker en mer relationell syn som inkluderar kvinnors betydelse i upprätthållandet av hegemonisk maskulinitet. Kvinnor är centrala i många av de processer som konstruerar maskuliniteter i egenskap av att vara flickvänner, professionella, skolkamrater, mödrar, fruar, arbetskamrater, etc. Könshierarkier är påverkade av kvinnors sentida identiteter och praktiker, vilket har lett till att mer uppmärksamhet har givits till feminiteten och maskulinitetens samspel över tid och historia (ibid.).

Hegemonisk maskulinitet har använts för att tolka mäns hälsorelaterade aktiviteter. Exempelvis pratar man om mäns tendenser att ta överdrivna fysiska och sexuella risker, men också mäns sämre förmåga att ta funktionshinder och skador på allvar. Detta perspektiv kan också förklara varför män i större utsträckning än kvinnor undviker att prata om sina hälsoproblem (Connell och Messerschmidt, 2005, Nobis och Sandén, 2008).

Konceptet hegemonisk maskulinitet har hjälpt oss att förklara våra respondenters uttalanden kring att män räds att se sig själva som offer för kvinnors våldshandlingar samt att några av våra respondenter har sagt att de möjligtvis skulle ha ett annat bemötande av våldsutsatta män jämfört med våldsutsatta kvinnor.

7.3 Det ideala offret

Christie (2001) beskriver det ideala offret utifrån hur människor uppfattar offret utifrån. Vad legitimerar en brottsutsatt individ som ett offer i större eller mindre mån, vilka kriterier måste uppfyllas för att man skall uppfattas som ett offer. Ett offer kräver en förövare som har utsatt offret. Dessa två roller är polära men direkt kopplade då en förövare av en grövre kaliber förstärker vår syn av offrets status. På samma sätt så förstärker ett offer som har större legitimitet förövarens status som brottsling. Offret kan ha förstärkande attribut som äldre,

kvinnor, öppen gata, hjälparbetare. Offret kan också ha negativa attribut för att bli uppfattad som ett offer som ung, man, full, befinner sig i en bar. Vi uppfattar offer olika beroende på vilken status de har och vart de befinner sig. På samma sätt kan en förövare granskas med förstärkande och förmildrande attribut (ibid.).

Ett offerperspektiv har varit användbart i vår undersökning då det har hjälpt oss att visa på hur de professionella tolkar mäns möjlighet beskriva sig som utsatta för kvinnors våld i heterosexuella relationer. Vi har tolkat den data som vi har fått från våra respondenter både i konkreta uttalanden och mer abstrakta sammanhang. Detta teoretiska perspektiv kompletterar det kunskapssociologiska perspektivet genom att förtydliga hur vi som samhälle ser på offerskap.

8. Analys och Resultat

I detta kapitel presenterar vi teoritolkningar av de utsagor som de professionella har sagt utifrån sina egna personliga perspektiv.

Våra respondenter har olika mycket erfarenhet kring våldsutsatta män i nära relationer. Vissa har mycket liten eller ingen erfarenhet av våldsutsatta män och andra har en större erfarenhet av dessa. Gemensamt för alla är att de har större erfarenhet av våldsutsatta kvinnor än våldsutsatta män.

8.1 Presentation av intervjupersoner

I detta avsnitt ger vi en kort beskrivning av våra respondenter.

Polis A. - Man, stor stad

Polis B. - Man, medelstor stad

Socionom C. - Kvinna, medelstor stad

Socionom D. - Kvinna, medelstor stad

Sjuksköterska E. - Man, medelstor stad,

Sjuksköterska F. - Kvinna, medelstor stad

Sjuksköterska G. - Kvinna, medelstor stad

Brottsofferjouren H. - Kvinna, medelstor stad

8.2 Män som det starkare könet

Av intervjuerna framkom att några av respondenterna var av uppfattningen att en utsatt man som söker hjälp kanske skulle bemötas annorlunda av respondenten än om det hade varit en kvinna. En av dem uttryckte detta på följande vis:

Kanske just med att man är mer van vid att män kommer in och är misshandlade [...] eftersom kvinnor anses som dom svagare och kanske tycker man mer synd om kvinnor än män. Men det är klart att man tycker synd om dom vem det än är, men ska jag vara ärlig så kan det nog vara så (att jag bemöter en våldsutsatt man annorlunda än en våldsutsatt kvinna)
(Sjuksköterska F).

En annan respondent uttalade sig såhär:

Alltså det är svårt, jag skulle nog vara mer chockad om en man kommer in till mig och är blåslagen och så säger han att det var min kvinna som slog mig (Sjuksköterska G)

Uttalandena ovan kan tolkas ur konceptet hegemonisk maskulinitet där den dominerande maskuliniteten bygger föreställningar kring den ideala mannen som starkare än kvinnan (Connell, 2008). Föreställningar kring hur en ideal man bör agera, leder till att en våldsutsatt man förväntas kunna hantera en situation utan att behöva be om hjälp. När våra respondenter säger att de skulle reagera annorlunda på en man som blir utsatt för en kvinnas våld eller blir förvånade över det, grundar det sig i de föreställningar som de själva och samhället har på vem som kan bli utsatt för våldet inom nära relationer. Vidare kan detta tolkas som att utsatta män förminskar sin egen utsatthet på grund av sina egna föreställningar kring om vad det innebär att vara en man.

Följande citat illustrerar hur en sådan föreställning kan påverka en våldsutsatt man:

Det kan det absolut vara. Det här som jag pratade lite om innan att män ska vara starka, man ska inte bli slagen av en tjej och det kan spela roll (i en situation där mannen inte ser sig självt som ett offer). [...] Jag tror många kanske skulle skämmas eller inte visa att dom har blivit misshandlade eller slagna av kvinnor och att dom kanske väljer att vara hemma eller

kommer in (till akuten) och berättar något som inte stämmer. Sen tror jag att kvinnor också gör så, men att män ska vara dom starka och att det kan spela roll (Sjuksköterska F).

Vi kan tolka uttalandet utifrån konceptet hegemonisk maskulinitet som beskriver hur föreställningar kring hur en ideal man ska hantera en situation där denne blir slagen av en kvinna. De ska vara starka i jämförelse med kvinnor, vilket tolkas som att det starkare i princip inte ska bli utsatta för våld av det som är svagare. Detta blir problematiskt för de män som trots dessa föreställningar faktiskt blir utsatta för våld av en kvinnlig motpart då de faller utanför idealet av hur en man ska agera och gör att de känner skam över att tillhöra en mindervärdig form av maskulinitet. Detta kan leda till att utsatta män känner rädsla för att bli diskriminerade och kränkta i kontakt med de myndigheter och organisationer som står redo att hjälpa, då dessa myndigheter och organisationer består av individer som också enligt konceptet påverkas av den hegemoniska maskuliniteten.

Att män väljer att inte söka hjälp på grund av föreställningar kring deras kön kan påverka mörkertalet hos utsatta män, vilket illustreras av följande citat:

Mörkertalet tror jag är större bland män just för att det här med att bli slagen av en tjej det är liksom... Redan som liten så lär man sig att det är inte bra, om en tjej lyckas slå ner en och såhär. (Sjuksköterska F).

Uttalandet kan tolkas och förstås utifrån Berger och Luckmanns (1998) teori kring kunskapssociologi. Vi kan här tolka normer kring relationsvåld som en del i institutionaliseringen av relationsvåld. Sjuksköterska F beskriver hur man redan som barn lär sig att en kille inte ska bli nerslagen av en tjej, vilket kan tillhöra den primära socialisationen där föräldrarna kan ha bidragit till normer och föreställningar kring det manliga genuset. I den sekundära socialisationen kan barnet ha bekräftat dessa normer och föreställningar i de sociala interaktioner som denne har haft i sin skolgång, sitt arbetsliv och vardagsliv. Dessa normer och föreställningar bekräftas mot relationsvåldets normer i den sekundära socialisationen. En man som har blivit slagen av sin kvinnliga partner räds de negativa sanktioner som kan ske mot dom som bryter mot institutionens regelsystem och dessa kan yttra sig i skuld och skam. Detta kan illustreras med följande citat:

Min upplevelse är att man pratar om att (mörkertalet) är väldigt stort bland män. Och åter igen det här med skuld, skuld och skam och att kanske det är att män anmäler i mindre grad om man tittar rent på statistiken (Socionom D).

När vi frågade Socionom D vad detta kunde bero på, fick vi till svar:

Ja att en bra karl reder sig själv och att man inte skall vara utsatt för våld och att det är skamligt att bli utsatt av sin kvinna. Att man skall stå upp för sig själv (Socionom D)

Dessa uttalanden tolkar vi som en medvetenhet hos respondenten kring att föreställningar kring män som det starkare könet kan vara till nackdel för våldsutsatta män. De kan tolkas via konceptet hegemonisk maskulinitet. Enligt konceptet ska en ideal man kunna stå upp för sig själv när denne blir våldsutsatt, allra främst om våldet kommer från en kvinna. När en kvinna utsätter mannen för våld som han inte kan hantera på egen hand, kan det led till skam hos den utsatte mannen, då det våld som kvinnan har utsatt mannen för stämmer inte överens med de föreställningar som mannen har kring sin utsatthet. Skammen kan då leda till att mannen hellre vilar på sina föreställningar kring att han inte kan utsättas för våld av en kvinna och undviker att anmäla händelsen. Detta för att behålla sin stolthet och skydda sig från det föreställda hotet från sin omgivning.

8.3 Hur vi talar om det, blir vår verklighet

Det framkom av några intervjuer att i deras utbildning så nämndes främst kvinnor som offer för relationsvåld, vilket kan illustreras med följande citat:

Fokus (i grundutbildningen) som jag vill minnas det låg framförallt på att det var en kvinna eller ett barn som var offer. [...] Männens utsatthet tror jag inte ens berördes (Sjuksköterska E).

Uttalandet kan tolkas via Berger och Luckmanns kunskapssociologiska perspektiv (1998). De beskriver hur vi skapar vår verklighet genom ständig internalisering och externalisering i sociala möten med våra medmänniskor. I uttalandet ovan överförs kunskap om verkligheten via dennes utbildning inom den sekundära socialisationen, vilket reproducerar individens subjektiva uppfattning av verkligheten. Språket - hur vi talar om saker - är en viktig faktor i

dessa processer och därför är det betydelsefullt att analysera hur våra respondenter talar om relationsvåld.

Exempel på hur våra respondenter generellt pratade om relationsvåld kan illustreras med följande citat:

Men det kan också vara så att man rings upp av hon som då är på polisen efter en polisanmälan. Och då behöver det ju inte vara kvinnan själv som anmält, utan det kan vara grannar eller något annat sätt (Socionom C).

En annan respondent uttalade sig på följande vis:

Om vi tar det som är normalfallet, [...] någon ringer till polisen och berättar "Jag tror att en kvinna blir slagen där". Om det är grannen som ringer, "Det är en kvinna som blir slagen där", så skickas polispatrull till platsen. Och i den bästa av alla världar så finns offret kvar på platsen och gärningsmannen finns kvar på platsen. Den ena patrullen tar mannen och kör in honom till polisstationen och den andra patrullen stannar kvar på brottsplatsen och hör henne på brottsplatsen eller tar med henne hit (till polisstationen) (Polis B).

Dessa uttalanden kan tolkas via ett kunskapssociologiskt perspektiv. När en person utifrån sin subjektiva verklighet talar om att "X" slår "Y" innehar X och Y olika egenskaper, exempelvis kön. Om vi ser relationsvåld som en institution med vissa givna normer, kan vi tolka det som att X står för man och Y står för kvinna. Detta reproducerar institutionen som representerar relationsvåld som innehåller fasta normer och regler, vilket i detta fall leder till att mannen enligt normen ses som förövare och kvinnan som offer.

Berger och Luckmann (1998) beskriver hur det inte enbart är det talade språket individer emellan som förmedlar sanningar och kunskap. Vi kan tolka detta som att alla uttrycksformer som samhället i olika nivåer förmedlar kunskaper och sanningar genom; tidningar, radio, tv, internet, också fungerar som en del i den sekundära socialisationen.

En av våra respondenter illustrerar detta med att säga:

Det är återigen det här att man skall anmäla och säga "Min kvinna slår mig" och att det kanske inte är lika accepterat att säga det i vårt samhälle. Forskning har ju också visat att:

Ja männen är lika våldsutsatta som kvinnorna. Alltså i mängd, inte i vilken grad av våld, men mängd. Där har en stor del av männen påtalat: "Men jo jag har faktiskt blivit utsatt för våld eller hot eller kränkning eller psykiskt våld i min relation (Socionom D).

Socialstyrelsen (2014) beskriver på sin hemsida gällande kompetensstöd om våld i nära relationer till kommuner och ideella organisationer, att stödet för kvinnor, barn och våldsutövare ska vara rättssäkert och jämlikt över hela landet. Vår tolkning av budskapet är att enbart kvinnor och barn kan vara offer och att våldsutövaren är könsneutral. De beskriver vidare på sin hemsida om våld i nära relationer "Alla som är utsatta för våld i nära relationer har rätt till stöd och skydd från samhället. Våldet drabbar framför allt kvinnor och utövaren är oftast en man. Trots likabehandlingsprincipen fokuserar både socialtjänstlagen och samhällets satsningar på våldsutsatta kvinnor. Syftet med att lyfta fram kvinnorna är att ge skydd åt offer för könsrelaterat våld" (Socialstyrelsen, 2014). I relation med ovanstående respondenters uttalanden kan vi tolka detta som ett reproducerande av den institution som representerar relationsvåldets normer via den sekundära socialisationen. Detta ökar risken för att en våldsutsatt man inte ser sig som utsatt.

Relaterat till detta så har en annan respondent uttalat att rapporter som visar att det är lika vanligt med kvinnors våld mot män inte är verklighetsförankrade.

Sen finns det ju rapporter då som visar att det liksom säger att det är lika vanligt med kvinnors våld mot män. Och när man blåser upp det som om det är liksom lika allvarligt så blir det fel. Så man måste, man kan liksom inte tappa verkligheten bara för att det finns sådana rapporter
(Socionom C)

Uttalandet går att tolka ur Berger och Luckmanns (1998) kunskapssociologiska perspektiv. De skriver om direkta former av hot mot individens subjektiva verklighet som denne kan ställas inför i det sociala livet inom den sekundära socialisationen. De definierar dessa hot som gränssituationer och ses av individen som banala eftersom de uppfattas som irrelevanta för dennes subjektiva verklighet. Detta motstånd till forskning som visar att män blir utsatta för våld i nära relationer kan ses som ett hot mot vissa individers subjektiva verklighet och institutionens normer, vilket kan skapa negativa attityder gentemot den typen av forskning.

Detta kan tolkas som att forskning som kan göra att våldsutsatta män tar sin utsatta situation på allvar, istället väljer att inordna sig till institutionens normer.

8.4 Legitimitet som utsatt

Många gånger så reagerar inte samhället på om en kille. Men man får en lus. Alltså en lavett i ansiktet av en kvinna va. Så tycker å. "ja gjorde hon rätt" va. Kan vara allmänna uppfattningen. [...] Men däremot om en kille ger en örfil till en kvinna så reagerar man att det är fel. [...] Utan problemet är liksom att samhället ska ju tänka att det gör ju lika ont. Det gör ont på båda två så att säga. det är ju inte rätt med någon. (Polis A)

Det går att tolka uttalandet som att en handling kan tolkas olika beroende på vem som utför den. I det här fallet om handlingen utförs av en man eller en kvinna. Detta är något som kan förstås utifrån socialisering (Berger och Luckmann, 1998). Vi tolkar respondentens utsaga som att det finns en skillnad på hur denne uppfattar våld riktat mot kvinnor av män, jämfört med våld mot män av kvinnor. Detta trots att den fysiska handlingen är den samma så betonas det olika i samhället. Sven-Åke Lindgren (2001) skriver om brott som ogillade handlingar. Vad de menar är att samhället som kollektivt medvetande tillskriver vissa handlingar ett inneboende värde.

Vi ogillar dem inte för att det är förbrytelser, utan de är förbrytelser för att vi ogillar dem
(Lindgren, 2001:223)

Man graderar handlingar man inte gillar olika utefter hur man känner inför dem och inte helt utefter vilka konsekvenser som är kopplade till handlingen (ibid.). Vi tolkar det som att respondenten alltså upplever att samhället inte ogillar mäns utsatthet lika mycket jämfört med kvinnors.

8.5 Accepterat offerskap

Att känna sig som ett offer är subjektivt på en personlig nivå men kan också förstås på en samhällsnivå. Det finns olika attribut för både förövare och offer som gör att den som har blivit utsatt legitimeras i sin status som offer. Ett av dessa attribut är att förövaren är en man och offret är en kvinna. Ett idealiskt offer behöver en idealisk förövare och dessa två aktörer har en polär relation och förstärker varandra. Ett extremt offer kräver en extrem gärningsman (Christie, 2001). Detta skulle kunna vara en förklaring till varför det är svårt att identifiera

män som offer för kvinnors våld då det beskriver en omvänd roll jämfört med det som är accepterat som norm i en intim våldsrelation. Nämligen att mannen slår kvinnan.

Respondenterna upplever att de inte behandlar män olika jämfört med kvinnor. Dock så ser dom på samhället att män och kvinnor behandlas och bedöms olika. Några av respondenterna tar upp att det är svårt för dem att bedöma sig själva. En av respondenterna uttrycker det här genom att referera till sin egen socialisering.

Jag vill tro att jag inte skulle göra det men det är möjligt att jag skulle faktiskt. Just när det gäller fysiskt våld, kanske, kanske skulle se till skademekanismen än defakto än att en människa skulle ha blivit slagen eller misshandlad. [...] Det är nog min egen delaktighet i samhället och samhällstiden, att, att jag är en produkt av detta samhället (Sjuksköterska E)

Respondenten tar även upp att det är enklare för män att dölja skador från intimvåld än kvinnor då det inte finns uppfattningar om mäns utsatthet i intima relationer på samma sätt som det gör om kvinnor.

8.6 Att förändra synsätt

En av våra respondenter tar upp att det har varit en kamp för kvinnors rättigheter och att fokuset på kvinnors utsatthet i nära relationer är en vinst av kampen för lika rättigheter.

Jag tror det handlar om våra uppfattningar om könen och precis det här som, att det har skrivits, eller ändå uppmärksammats mycket "mäns våld mot kvinnor". Och tack och lov att det har gjort det va. Dels genom kvinnorörelsen, kvinnojourerna, men också genom många duktiga reportrar. [...] och det gör ju att det är lite lättare att söka hjälp. Det finns möjlighet till hjälp, man vet om detta och det uppmärksammas och så. Så där har skammen minskat, när det gäller utsatta kvinnor. men det har ju inte skett samma sak med män (Socionom C)

Alla institutioner förändras över tid men långsamt (Berger och Luckmann, 1998) och det manliga offerskapet som institution upplevs av våra respondenter som att det fortfarande har en bit kvar innan det kan accepteras i vårt samhälle. Samtliga respondenter tar upp att av de individer de träffar som är utsatta för våld i en nära relationer så är män kraftigt underrepresenterade och vissa har inte träffat målgruppen alls men har dock träffat kvinnor som varit utsatta av sin partner. Med tanke på den statistik som visar på att frekvensen av våld mellan heterosexuella individer i parrelation är ungefär lika förekommande (BRÅ, 2009) så träffar våra respondenter inte på dem särskilt ofta. Alla våra respondenter var starkt

positiva till att utsatta män har samma rätt till att söka och få hjälp som kvinnor. Vi tolkar det som att utifrån det professionella som vi har intervjuat så finns det utrymme till att män skall kunna ses som utsatta. Ett sätt att förklara detta är att manliga normer håller på att förändras och att vi är på väg mot ett stadium där genus inte längre är lika polariserade.

8.7 Stigmatisering som stoppkloss

De flesta av respondenterna uppfattar att det finns en skam att som man bli utsatt av sin kvinnliga partner. Det skiljer sig dock mellan respondenterna i vilken mån de uppfattar att skammen som män upplever skulle vara större än kvinnor i relationer där det förekommer våld mellan partners.

Jag tror att skam är en bit i, när man är brottsoffer, att man har blivit utsatt för våld. Så tror jag alla bär på skam, dom allra flesta iallafall. Jag tror det hör till och sen i vilken grad om det är kvinnor eller män alltså det är svårt (Socionom D)

Det finns också de respondenter som har uppfattningen att mäns skam blir större av att det inte är accepterat att vara utsatt som man.

Då tror jag att det finns ett större mörkertal bland männen. [...]Det tror jag, eftersom det är ännu större skam (Socionom C)

“Ja men att det finns ett tabu kring detta. Att man som man inte pratar om detta. Att det skulle va omanligt och ja att man skulle vara något av en mindre man för att man blir utsatt för detta.” (Sjuksköterska E)

Vi tolkar respondenternas utsaga som att de har en förståelse för att de förväntningar som finns på män som individer skall uppfylla sina roller som samhället tillskriver dem.

Respondenterna uppfattar att män som blir utsatta i heterosexuella relationer upplever skam på grund av att de som män skall vara auktoritära. Teorin om den manliga hegemonin tar upp att avvikande former av maskulinitet blir stigmatiserade. Att som man bli utsatt av en kvinna är att bryta mot den manliga hegemonin då den går ut på att reproducera mäns makt över kvinnor (Connell, 2008). Man skulle alltså kunna förklara respondenternas utsaga utifrån att de har en uppfattning om hur män tolkas i samhället och att de ser ett samband mellan mansrollen och det stigma som följer av att bryta den.

Connells hegemonibegrepp beskriver i detalj hur manlighet skapas och hur den är uppbyggd. Om man skulle förklara Connells (2008) hegemoni-begrepp enligt en bred kunskapssociologisk förklaringsmodell så kan man jämföra den hegemoniska manligheten med hur en institution fungerar. Varje institution innehåller ett system för social kontroll genom sociala sanktioner. Detta kan till exempel vara att gruppen som man ingår i drar tillbaka eller undanhåller de resurser som den råder över. Människor som avviker ses som kognitivt undermåliga då man oftast ser avvikelsen som mentalsjukdom, okunskap och moraliskt fördärv eller dylikt (Berger och Luckmann, 1998). Enligt den här förståelsen så finns det mycket att förlora genom att bli utpekad som en individ som bryter mot institutionen av manlighet.

9. Avslutande diskussion

Samtliga respondenter beskrev att de utifrån sin professionalitet möter alla våldsutsatta i deras individuella situation och att den utsattes kön inte spelar någon roll. Vi är medvetna om att respondenterna i studien kan ha svarat det de anser vara korrekt att svara, det vill säga att vi eventuellt inte fått fram hela bilden av de professionellas uppfattningar om kvinnors våld mot män, samt att våldsutsatta inte behöver dela de professionellas uppfattningar om kvinnors våld mot män.

Något som var uppmärksammat i vår studie var att fokuset hos flera av våra respondenter låg på mäns våld mot kvinnor trots att studiens syfte var kvinnors våld mot män. När respondenterna pratade om våld i nära relationer på ett generellt plan så tenderade de att oftare prata om mannen som förövare. I relation till statistiken ser vi dessa uttalanden som korrekta då de allra flesta som lider värre konsekvenser, dödas, utsätts för grovt och upprepat våld i nära relationer, är kvinnor (BRÅ, 2009). Relaterar vi detta till Nils Christies (2001) teorier om offerskap som utgår ifrån att olika förövare har olika trovärdighet som kriminella och omoraliska individer, så undrar vi vad detta gör med vår och mäns syn på sig själva när de generaliseras som våldsutövare och aggressiva? Enligt kunskapssociologin så återskapar vi verkligheten genom de budskap vi väljer att föra vidare medvetet och omedvetet (Berger och Luckmann, 1998) och det har redan påbörjats en förändring genom forskning relaterat till kvinnors våld mot män, som kan leda till att mäns och kvinnors förväntningar på det manliga genuset inte blir våldsverkaren.

Flera respondenter har nämnt att problembilden kan försvåras ytterligare i relationer som inte är heterosexuella då samhällets syn på HBTQ fortfarande kan vara stigmatiserande. När ett fall av relationsvåld anmäls blir det en offentlig förhandling, vilket exempelvis kan leda till att en man som i hemlighet bor tillsammans med en annan våldsam man drar sig från att anmäla på grund av rädsla för att bli avslöjad som homosexuell inför sin familj, vänner eller sitt arbete.

10. Förslag till vidare forskning

- Under vår undersökning dök det upp teman som inte passade in på vår avgränsning vad det gäller mäns utsatthet, bland annat frågor relaterade till HBTQ och hedersrelaterat våld samt tvångsäktenskap. Det är relevant att fortsätta undersöka hur dessa sociala strukturer fungerar för att förstå det sociala problemet utifrån både män och kvinnor.
- Polisens uppgift är att utreda brott till grund för rättegång. Dock så har det visat sig att kvinnor i många fall anmäler våldsamma män som ett sätt att markera och/eller att få en ingång till stöd (BRÅ, 2009). Fortsatt forskning vore värdefull för att belysa och utforska hur man skulle kunna utforma en funktionell första instans för våldsutsatta, undersöka i vilken utsträckning våldsutsatta undviker kontakt med polisen på grund av rädsla för konsekvenser för sin partner, samt granska på vilket sätt polisens satsning på relationsvåld påverkar utsattas möjlighet att få tillgång till hjälpinsatser.
- Några av våra respondenter har nämnt att relationsvåld kan ha geografiska eller socioekonomiska faktorer. Både kvalitativa och kvantitativa undersökningar kan belysa dessa teman.
- Det kan vara relevant att genomföra en mindre generell studie kring de professionellas uppfattningar som innefattar mer specifika delar. Exempelvis hur skiljer det psykiska våldet i form av kränkningar och olika former av hot mellan män och kvinnor? Finns det tecken på att barn på något sätt används i syfte att skada eller hota den andra partnern? Är stödet för män och kvinnor i dessa situationer likvärdiga?

11. Referenser:

Arnd-Caddigan, Margaret (2012) *Clinical Social Workers' Response to a State Policy on the Use of Evidence- Based Practice: How Attitudes, Behaviors, and Competing Values Affect Actual Practice*. *Smith College Studies in Social Work*, 82:1, 19-38.

Aspers, Patrik (2007). *Etnografiska metoder: att förstå och förklara samtidigt*. Malmö: Liber

Berger, Peter L. och Luckmann, Thomas (1998). *Kunskapssociologi: hur individen uppfattar och formar sin sociala verklighet*. 2. uppl. Stockholm: Wahlström och Widstrand

Bograd, Michele. (1988) *Feminist Perspectives on Wife Abuse An Introduction*. Ur Yllö, Kersti och Bograd, Michele. *Feminist perspectives on wife abuse*. Newbury Park, Calif.: Sage publ.

Brandt, Anders. 2011. *Kvinnors våld mot män synliggörs inte*. [ONLINE] Tillgänglig: <http://www.newsmill.se/artikel/2011/12/01/kvinnors-v-ld-mot-m-n-synligg-rs-inte>. [Besökt 2013-10-27]

Broll, Ryan. (2014) *Criminals are inside of our homes': Intimate partner violence and fear of crime*. *Canadian journal of criminology och criminal justice*. 56, 1-22.

Brottsofferjourens Riksförbund (2013) *Värdegrund för Brottsofferjouren*. [ONLINE] Tillgänglig: (<http://www.boj.se/ckfinder/userfiles/file/V%C3%A4rdegrund.pdf>) [Besökt 2013-12-11]

Brottsförebyggande rådet (2000) *Grov kvinnofridskränkning: En kartläggning* (Rapport 2000:11). Stockholm: Brottsförebyggande rådet

Brottsförebyggande rådet (2009) *Våld mot kvinnor och män i nära relationer* (Rapport 2009:12). Stockholm: Brottsförebyggande rådet

Brottsförebyggande rådet (2010) *Brottsoffers kontakter med rättsväsendet: En fördjupande studie utifrån Nationella trygghetsundersökningen 2006–2008 och intervjuer med fokusgrupper* (Rapport 2010:1). Stockholm: Brottsförebyggande rådet

Brottsförebyggande rådet (2011) *Våld mot närstående*. Ur: *Brottsutvecklingen i Sverige år 2008–2011* (Rapport 2012:13). Stockholm: Brottsförebyggande rådet

Bryman, Alan (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. 2., [rev.] uppl. Malmö: Liber

Cheung, Monit. Leung, Patrick. Tsui, Venus. *Asian male domestic violence victims: Services exclusive for men*. *Journal of Family Violence*. 7:24, 447-462.

Christie, Nils (2001) *Det idealiska offret*. Ur Åkerström, Malin och Sahlin, Ingrid. *Det motspänstiga offret*. Lund: Studentlitteratur

Connell, R.W. och Messerschmidt, James, (2005). *Hegemonic Masculinity: Rethinking the Concept*. *Gender and Society*. 19 (6), sid. 829-859

Connell, Raewyn (2008). *Maskuliniteter*. 2. uppl Göteborg: Daidalos

Dragiewicz, Molly. DeKeseredy, S, Walter. (2012). *Claims About Women's Use of Non-fatal Force in Intimate Relationships: A Contextual Review of Canadian Research*. [ONLINE] Tillgänglig: <http://vaw.sagepub.com/content/18/9/1008.full.pdf+html> [Besökt 2014-01-16]

Eriksson-Zetterquist, Ulla och Ahrne, Göran (2011) *Intervjuer*. Ur Ahrne, Göran och Svensson, Peter. *Handbok i kvalitativa metoder*. 1. uppl. Malmö: Liber

Gothlin, Eva (1999). *Kön eller genus?*. Göteborg: Nationella sekretariatet för genusforskning

Guvå, Gunilla och Hylander, Ingrid (2003). *Grundad teori: ett teorigenererande forskningsperspektiv*. 1. uppl. Stockholm: Liber

Hirdman, Yvonne (2003). *Genus: om det stabilas föränderliga former*. 2., [rev.] uppl. Malmö: Liber

Hines, Denise och Douglas, Emily (2009) *Women's Use of Intimate Partner Violence against Men: Prevalence, Implications, and Consequences*. *Journal of Aggression, Maltreatment och Trauma*. 18, 572-586.

Malmi, Pasi (2009). *Discrimination against men: Appearance and Causes in the Context of a Modern Welfare State*. Licentiat i administrativa vetenskaper. Diss.,. Samhällsvetenskapliga fakulteten vid Lapplands universitet.

May, Tim (2001). *Samhällsvetenskaplig forskning*. Lund: Studentlitteratur

Mattsson, Tina (2011). *Våldets komplexitet och gamla paradigmer Om utmaningar och svårigheter i arbetet med våld i nära relationer*. [ONLINE]

Tillgänglig: http://www4.lu.se/images/Socialhogskolan/MS2011_5.pdf [Besökt 2014-01-16]

Nobis, Regina och Sandén, Inger (2008) *Young men's health: A balance between self-reliance and vulnerability in the light of hegemonic masculinity*. *Contemporary Nurse*. 29, sid. 205-217

Pettersson, Mikael G. (2013) *En total förvrängning av våra resultat*. [ONLINE] Tillgänglig: <http://www.svt.se/nyheter/sverige/en-total-forvrangning-av-vara-resultat> [Besökt: 2013-12-25]

Proposition 2007/08:44. *Vissa etikprövningsfrågor*. Stockholm: Utbildningsdepartementet.

SFS 1984:387. Polisens uppgifter.

Socialstyrelsen (2014). *Definition av våld och utsatthet i nära relationer*. [ONLINE] Tillgänglig: <http://www.socialstyrelsen.se/valds-ochbrottsrelateradefragor/valdinararelationer/valdsutovare/definition> [Besökt 2014-01-03]

Socialstyrelsen (2014). *Våld i när relationer*. [ONLINE] Tillgänglig: <http://www.socialstyrelsen.se/valds-ochbrottsrelateradefragor/valdinararelationer> [Besökt 2014-01-03]

Socialstyrelsen (2014). *Att upptäcka och ställa frågor om våld i nära relationer*. [ONLINE] Tillgänglig: <http://www.socialstyrelsen.se/valds-ochbrottsrelateradefragor/valdinararelationer/upptackavald> [Besökt 2014-01-03]

Socialstyrelsen (2014). *Kompetensstöd om våld i nära relationer till kommuner och ideella organisationer*. [ONLINE] Tillgänglig: <http://www.socialstyrelsen.se/valds-ochbrottsrelateradefragor/valdinararelationer/kompetensstod> [Besökt 2014-01-03]

Svahn, Krister (2013) *Män mer utsatta för våld i relationen än kvinnor*. [ONLINE] Tillgänglig: <http://www.sahlgrenska.gu.se/aktuellt/nyheter/Nyheter+Detalj/?contentId=1185940> [Besökt 2013-12-19]

Svensk sjuksköterskeförening (2007). *ICN:s Etiska kod för sjuksköterskor*. [ONLINE] Tillgänglig: <http://www.swenurse.se/Global/Publikationer/Etik-publikationer/ICN.Etisk.kod.webb.pdf> [Besökt 2014-01-03]

Lindgren, Sven-Åke (2001) *Staten - ett brottsoffer med särställning*. Ur Åkerström, Malin och Sahlin, Ingrid. *Det motspänstiga offret*. Lund: Studentlitteratur

Trost, Jan (2010). *Kvalitativa intervjuer*. 4., [omarb.] uppl. Lund: Studentlitteratur

Vetenskapsrådet. Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning (2013). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. [ONLINE] Tillgänglig: <http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf> [Besökt 2013-10-30].

12. Bilagor

12.1 Bilaga 1: Intervjuguide

1 – Information och formalia

- Är det ok att vi spelar in intervjun? *Materialet kommer användas för transkribering och vidare analys. Materialet används endast för studier inom socialhögskolan.*
- *Frivillighet i deltagande, måste inte svara på alla frågor, får avbryta intervjun när som helst.*
- *Respondenten kommer vara anonym i presentationen av uppsatsen och det kommer råda sekretesshantering gällande känsliga uppgifter.*
- **Bakgrundsfakta:** *namn, utbildning, position i organisationen, antal verksamma år.*

2 – Inledning/Orientering

Kan du berätta hur det är att jobba med personer som faller offer för våld i nära relationer?

- Våldsformer?
- Typiska eller återkommande mönster?
- Har du någon uppföljning kring ärendet, och vem gör det/förser dig med informationen?
- Ges det tillräckligt med stöd för målgruppen, Vad upplever du behövs mer?
- Speciell teori/perspektiv? Könsmaktperspektiv?

Vad är första steget i kontakten med våldsutsatta?

- Viktigaste delarna i ett bemötande?
- Fasta rutiner?
- Brister? Ex organisatoriska hinder?
- Anmälan? (Polis) Motanmälan?

Hur uppfattar du våldsutsattas förtroende för din verksamhet?

Upplever du någon skillnad mellan män och kvinnor?

3 – Specificera

Vad tänker du kring mörkertalet när det gäller relationsvåld?

- Vad tror du det beror på?
- Upplever du någon skillnad mellan män och kvinnor?
- Tror du att könsroller kan spela in gällande mörkertalens antal?

Är män mer negativa till att ta emot hjälpinsatser?

(Brå visar studier där män upplever att de får dåligt bemötande)

- Vad tror du det beror på?
- Tror du att könsroller kan spela in en roll här?

4

Under din utbildning eller fortbildning, hur tog man då upp synsätt och teorier om hur man ser på offer i nära relationer? (BRÅ 2009)

- Om vi sätter detta i ett könsperspektiv, var det främst kvinnor eller män som framställdes som offer och hur ser du på det idag?

Hur ser du på kvinnors våld mot män i nära relationer?

- Tillräcklig uppmärksamhet?

Tror du att du skulle ha ett annat bemötande av män som beskrev sig misshandlade av en kvinna än tvärtom?

- Vad beror det på?

- I brå-rapporten från 2009 beskriver de att kvinnors våld mot män kan tolkas som reaktiva och i försvar. Detta refereras till ett könsmaktsperspektiv. Hur ser du på detta?

Anser du att mäns syn på sitt eget offerskap gör det svårare för dem att söka hjälp?

(Ha koll på att de kanske frågar kring **offerroll**)

Hur ser du på fysiskt våld i relation till psykiskt våld?

-Är den största negativa konsekvensen av fysiskt våld de psykiska konsekvenserna?

5 - avslutning

Hur kändes intervjun?

Har respondenten några frågor eller undringar till oss?

Vill respondenten ha vårt arbete? Hur vill denne då ha det, e-mail eller post?

Glöm inte att skriva ner adress!

Tacka och buga!

12.2 Bilaga 2: Informationsbrev

Information om studien

Vi är två studenter från Socialhögskolan i Lund som just nu är igång och skriver vår c-uppsats.

Syftet med denna studie är att undersöka hur professionella inom offentliga myndigheter och verksamheter som arbetar med våldsutsatta i nära relationer uppfattar kvinnors våld mot män.

Vi kommer att genomföra åtta semistrukturerade intervjuer uppdelade på polis, Brottsofferjouren och socialtjänst. Varje intervju beräknas ta ungefär 20 till 60 minuter och respondenterna kommer att oidentifieras i uppsatsen. Materialet kommer endast att användas i studiesyfte på Socialhögskolan i Lund och förstörs efter avslutad studie.

Orsaker som ligger till grund för vårt val av ämne kan förankras till nutida debattartiklar och forskning som belyser ämnet som ett socialt problem. Vi är nyfikna på hur myndighetsrepresentanter som bemöter våld i nära relationer i sitt arbete, uppfattar kvinnors våld mot män.

Ditt deltagande är helt frivilligt och du kan när som helst avbryta ditt deltagande utan närmare motivering. Undersökningen kommer att presenteras i form av en kandidatuppsats vid Socialhögskolan i Lund.

Undersökningen kommer att följa forskningsetiska principer granskas av handledare.

Ytterligare upplysningar kan lämnas av nedanstående ansvariga:

Student: Marcus Ristorp

Telefon: xxxx - xxxxxx

E-mail: xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

eller

Student: Martin Latvala

Telefon: xxxx - xxxxxx

E-mail: xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

Handledare: Yvonne Johansson

E-mail: xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx